

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet

Suomen Yrittäjien muutosesitykset HE 241/2020 vp (sote)

Perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa sote-lakiesityksestä 21.5.2021. Valiokunnan lausumat mahdollistavat mietintövaliokunnalle tehdä mielestämme välttämättömät muutokset.

Perustuslakivaliokunta toisti esimerkiksi aiemman toteamuksensa siitä, että perustuslain 19 §:n 3 momentin säännöksessä ei määritellä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistapaa. Se ei siten edellytä, että julkisyhteisöt itse huolehtisivat kaikkien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta. Esimerkiksi palveluseteli on valiokunnan aiemman kannan mukaan yksi tapa toteuttaa julkiselle vallalle perustuslain 19 §:n 3 momentissa asetettua velvollisuutta turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on iso vastuu toimivien palveluiden mahdollistamisessa.

Suomen Yrittäjät toteaa, että seuraavien muutosesityksien toteuttaminen on välttämätöntä sote-palveluiden toimivuuden, alan suomalaisten yrittäjien ja yritysten toimintaedellytyksien näkökulmasta. Nämä muutosesitykset turvaavat asiakkaiden hoitoon pääsyn, kustannusten hillitsemisen sekä yritysten toimintaedellytykset sote-sektorilla julkisen sektorin kumppaneina myös tulevaisuudessa.

Suomen Yrittäjien ohjelmat ja esimerkiksi lausunnot hallitukselle ja eduskunnan valiokunnille löytyvät osoitteesta [Yrittäjien sote | Yrittajat.fi](https://www.yrittajat.fi).

Suomen Yrittäjien esitykset:

1. Järjestäminen ja tuottaminen erotetaan velvoittavasti lainsäädännössä.

Muutosesitys: Lisätään lakiin hyvinvointialueesta 7.4 § säännös järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta:

Maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvan palvelun tuottamisen erottamisesta säädetään erikseen.

Muutosesitys: Lisätään järjestämislakiin 8 §:ään uusi momentti järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta:

Maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja palvelujen tuottaminen.

2. Kehitetään ja otetaan käyttöön yhteinen kustannuslaskentamalli. Eduskunnan on sote-lainsäädännön yhteydessä velvoitettava laatimaan tämä toimintamalli.

Kustannuslaskentamallin avulla on mahdollista selvittää palveluiden yksikköhinnat läpinäkyvästi. Tähän liittyen Sosiaali- ja terveysministeriö on oikeuskanslerille 12.11.2020 antamassaan lausunnossa (VN/20702/2020) todennut, että palvelusetelillä toteutettavien palvelujen hintojen tulee vastata kunnan oman tuotannon kustannuksia. Kunta ei voi olettaa, että palvelun kustannukset ovat pienemmät, jos asiakas hankkii palvelun palvelusetelillä. STM edelleen totesi, että palvelusetelin arvon tarkistaminen sisältyy vaatimukseen palvelusetelin arvon kohtuullisuudesta. Ei riitä, että palvelusetelillä on mahdollista ostaa palvelua silloin, kun se myönnetään asiakkaalle ensimmäistä kertaa, vaan sen arvoa tulee tarkistaa kustannusten noustessa.

3. **Palvelustrategian (11 §) kirjausten tulee tukea maakunnan työllisyyttä ja elinvoimaa sekä tukea monituottajuutta. Tähän tulee luoda selkeitä kannusteita.**

Muutosesitys: Lisäys järjestämislain 11 §:n

Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saataavuus ja saavutettavuus. *Palvelustrategian tulee tukea paikallista elinvoimaa ja monituottajuutta sekä mahdollistaa yksityisen sektorin innovaatioiden kehittymisen.*

4. **Hankintojen perusteluvelvollisuus (16 §) yksityisen palvelutuotannon osalta tulee poistaa kokonaan.** Hankintalain sääntely tulee riittää.

Muutosesitys: Poistetaan järjestämislain 16 §:

~~16. Palvelujen hankintaa koskevan päätöksen perusteleminen
Sen lisäksi, mitä hankintalain 123 §:ssä ja hallintolain (434/2003) 45 §:ssä säädetään, hyvinvointialueen 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen hankkimista koskevassa hankintapäätöksessä on ilmentävä perustelut siitä, että palvelujen hankinnalle on olemassa 12 §:ssä tarkoitettut edellytykset sekä siitä, kuinka hyvinvointialue kykenee toteuttamaan 8 §:ssä säädetyn järjestämisvastuunsa hankkiessaan palveluja. Lisäksi perusteluista on ilmentävä, miten hyvinvointialue on huolehtinut 15 §:ssä tarkoitetuista velvoitteistaan.~~

5. **Asiakkaille turvataan oikeus palveluseteliin kaikissa kiireettömissä toimenpiteissä.**
6. **Hyvinvointialueelle asetettu vaatimus riittävästä omista resursseista tulee poistaa (8.2 §)**
7. **Ylikapasiteetin vaatimus tulee poistaa (8.2. §).**

Muutosesitys 8.2 §:ään:

Hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava **palveluksessaan käytössään** toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. *Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Hyvinvointialue voi osata toiminnan edellyttämää palvelutuotantoa myös muilta palveluntuottajilta.*

8. **Hankintoja yksityiseltä palveluntuottajalta ei tule rajoittaa (12.2–3 §).**

Muutosesitys 12.2–3§:iin:

Hyvinvointialue ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta:

- 1) palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, jollei lailla erikseen toisin säädetä;
- 2) sosiaalihuoltolain 15 §:ssä tarkoitettua sosiaalityötä eikä 29 §:ssä tarkoitettua sosiaalipäivystystä;

~~3) terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettuja kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja lukuun ottamatta mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottoa; eikä~~

3) terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelua lukuun ottamatta mainitun lain 40 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja palveluja.

Hyvinvointialueen on vastattava palvelutarpeen arvioinnista hankkiessaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta. Edellä säädetyn estämättä hyvinvointialue voi hankkiessaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja antaa yksityisen palveluntuottajan tehtäväksi, osana asiakkaille annettavaa hoitoa, asiakkaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisujen tekemisen, hoitosuunnitelman laatimisen sekä perusterveydenhuollossa lähetteen laatimisen erikoissairaanhoidon. ~~Sama koskee perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavissa olevia ja niihin kiinteästi liittyviä erikoissairaanhoidon palveluja, jotka eivät vaadi erikoissairaanhoidon sairaala- tai poliklinikkaolosuhteita ja joissa asiakkaan hoitovastuu säilyy perusterveydenhuollossa. Lähetteen perusteella tehtävän terveydenhuoltolain 52 §:ssä tarkoitetun ratkaisun asiakkaan ottamisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön sairaanhoitoa varten ja siihen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekee kuitenkin virkasuhteessa oleva lääkäri tai hammaslääkäri.~~

9. Yksityisen palveluntuottajan oikeutta organisoida palvelutuotantoon ei tule rajoittaa.

10. Kuoriorganisaatiota koskevat rajaukset ja -kiellot on poistettava (14.2 §).

Muutosesitys 14.2. §:

Yksityisellä palveluntuottajalla on oltava hyvinvointialueen hankkimien palvelujen sisältöön ja laajuuteen nähden riittävä osaaminen, palveluksessaan käytössään toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä muut riittävät toimintaedellytykset. Yksityisen palveluntuottajan on oltava riittävän vakavarainen, jotta se pystyy huolehtimaan toiminnasta, sen jatkuvuudesta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämistä. Yksityisen palveluntuottajan on nimettävä toiminnasta vastaava vastuuhenkilö sekä toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä määrä toimintokohtaisia vastuuhenkilöitä. Toiminnasta vastaavan vastuuhenkilön tehtävänä on varmistaa tässä laissa säädettyjen vaatimusten ja 15 §:ssä tarkoitettujen sopimusvelvoitteiden täytyminen yksityisen palveluntuottajan toiminnassa käytännön tasolla. Toimintokohtaisen vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia vastuualueellaan sopimuksen alaan kuuluvien tehtävien lainmukaisesta hoitamisesta käytännön tasolla.

Hyvinvointialueelle 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottava yksityinen palveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai omaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöään täydentävää työvoimaa alihankkijalta. Mainittuja palveluja voidaan hankkia alihankkijalta kuitenkin vain, jos siitä on sovittu hyvinvointialueen kanssa 15 §:n 2 momentin mukaisesti. ~~Lisäksi edellytyksenä on, että yksityinen palveluntuottaja ilmoittaa hyvinvointialueelle alihankkijat, joita sen on tarkoitus käyttää ja esittää selvityksen siitä, että nämä täyttävät 14 §:ssä säädetty vaatimukset, ja että hyvinvointialue antaa hyväksyntänsä kyseisten alihankkijoiden käyttämiseen.~~

11. Alihankintaa koskevat rajaukset ja sen ketjuttamista kiellot on poistettava (17 §).

Muutosesitys 17 §:

Hyvinvointialueelle 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottava yksityinen palveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä sosiaali- ja

terveydenhuollon palveluja tai omaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöään täydentävää työvoimaa alihankkijalta. ~~Mainittuja palveluja voidaan hankkia alihankkijalta kuitenkin vain, jos siitä on sovittu hyvinvointialueen kanssa 15 §:n 2 momentin mukaisesti. Lisäksi edellytyksenä on, että yksityinen palveluntuottaja ilmoittaa hyvinvointialueelle alihankkijat, joita sen on tarkoitus käyttää ja esittää selvityksen siitä, että nämä täyttävät 14 §:ssä säädetyt vaatimukset, ja että hyvinvointialue antaa hyväksyntänsä kyseisten alihankkijoiden käyttämiseen.~~

Lisäksi lain perusteluista on poistettava alihankinnan ketjuttamisen kieltoa koskevat maininnat.

12. **Julkisia ja yksityisiä osakeyhtiöitä tulee kohdella yhdenvertaisesti** (lakiesitys tulee tältä osin säilyttää)
13. **Palveluntuottajalaki valmistellaan** ja otetaan käyttöön itsenäisenä lakina edellisen vaalikauden valmistelun perusteella.
14. **Neuvolatoimintaa ei tule määritellä julkiseksi hallintotehtäväksi**
15. **Hyvinvointialueen oikeus harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa poistetaan (6.2 §)**

Muutosesitys *Poistetaan Laki hyvinvointialueesta 6.2 §:*

Hyvinvointialue voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Hyvinvointialueen toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään 15 luvussa.

Lisätietoja:

Anssi Kujala
Varatoimitusjohtaja
p. 0400 567 925
anssi.kujala@yrittajat.fi

Tanja Matikainen
Kunta- ja elinkeinoasioiden päällikkö
p. 0400 866 648
tanja.matikainen@yrittajat.fi